

CIRKEL of VIERKANT

de Theoloog

Michael Mering

© 2022 Michael Mering
Vormgeving Wybo Dekker
Omslagontwerp Michael Mering
ISBN 9789403671680
NUR 301+700

'Elk mens is op zijn eigen wijze
een synthese van het universum...'

R.C. Kwant

Florence	1
Prolegomena	77
Ibiza	163
De depressie	237
Het andere universum	309

Florence

Het was bijna het eind van de academische zomervakantie na zijn tweede studiejaar theologie. Lex had vanaf het begin van zijn studie besloten om ook een eigen programma te volgen. Onderwerpen die hem interessant leken zelf uit te kiezen en die te bestuderen op zijn eigen manier. Door toevallige opmerkingen van mensen die hij ontmoet had, was hij op het spoor gekomen van de Renaissance. Op school had hij er niet veel over gehoord. Bij zijn studie was het ook geen apart onderwerp maar wanneer hij bij Google Renaissance in combinatie met theology intikte, kreeg hij bijna anderhalf miljoen hits. Daar moest dus veel over zijn op te steken. Ook de verhalen van zijn opa hadden invloed. Zijn opa vertelde enthousiast over de keren dat hij in Florence was geweest.

‘De eerste keer ben ik er heen gegaan omdat ik had ontdekt dat ik niets van de Renaissance afwist. Ik heb er negen dagen rondgelopen. Ik bleef maar kijken. Mijn hoofd is toen gevuld met beelden en ervaringen die ik mijn hele leven meegenomen heb. Daarna ben ik er nog verschillende keren geweest. Het was iedere keer weer overdonderend. Vooral ook voor een protestantse jongen. Ik heb verscheidene boeken over de stad. Die kun je allemaal inzien als je wilt.’

Ik moet er naar toe, dacht Lex. Deze lacune kan ik zelf gemakkelijk opvullen. Na mijn vakantie naar Istanbul, voordat de colleges van het derde jaar weer beginnen.

Stefan was natuurlijk enthousiast. ‘Ik blijf het leuk vinden hoe jij een schoolvoorbeeld bent van competentiegericht leren. Je constateert dat je ergens niets van af weet. Daarna zet je je eigen leerweg uit om een doel te bereiken. Maar...

Wat is eigenlijk je leerdoel?

Lex vertelde van de hits bij Google.

‘Kijk Stefan. Ik ben theologie gaan studeren als wetenschappelijke discipline. Maar tot nu toe is het er allemaal niet helderder op geworden. Ik heb natuurlijk heel wat feitjes geleerd over van alles en nog wat, maar waardoor je theologie een wetenschap kunt noemen is me nog steeds niet duidelijk. Nou, als er dan zo’n groot verband blijkt te bestaan tussen de Renaissance en theologie dan kan dat mij misschien helpen om wat meer van mijn vak te begrijpen.’

‘Prima doelstelling, Lex. Een te grote uiteraard om te behappen maar research op deelonderwerpen is ook research. Dus pik op wat je tegenkomt. Het zal met jouw nieuwsgierigheid en manier van werken altijd wat opleveren. Misschien dat je je doelstelling pas achteraf kunt formuleren. Dat is ook prima. Dat komt in de natuurwetenschappen ook voor. Men vindt iets per ongeluk maar moet dan voor het wetenschappelijke forum gaan rapporteren alsof er een vooropgezet plan was om de vondst te gaan doen. Niets mis mee, behalve wanneer dit nu als een standaard wordt gebruikt om onderzoeksgeld los te peuteren. Je moet tegenwoordig van te voren gaan vertellen wat je straks per ongeluk al of niet vindt. Nee, ga jij maar lekker rondkijken. Laat het maar op je afkomen. Ondertussen niet te veel ordenen. Dat komt later wel.’

Lex plande de reis. Hij hield niet van treinreizen en besloot te vliegen. De goedkoopste vlucht hoefde het niet te zijn. Dus hij boekte de heen- en terugvlucht precies op de tijdstippen dat hij in Florence wilde zijn. Al met al zes dagen. Hij zou met zijn financiële mogelijkheden ook meteen een kamer in een vijfsterrenhotel kunnen reserveren maar dat leek hem een beetje raar voor zijn leeftijd. En hij had al een behoorlijk luxe reis naar Istanbul gemaakt. Alle studenten die hij kende hadden backpackersverhalen. Hij zocht

de adressen van de Youth Hostels in Florence. Een in het centrum leek hem wel wat maar hij reserveerde nog niet online omdat hij het wel spannend vond om alles eerst eens aan te kijken. Om er ook als backpacker uit te zien kocht hij bij Slee een van de beste rugzakken en een extra computertas voor zijn laptop.

Schiphol gaf Lex een kick. Want dit werd een dubbele reis. Een studiereis als laatste invulling van zijn vakantie. Het leek allemaal te kloppen. Het vertrek was op tijd evenals de aankomst. Ze kwamen zelfs te vroeg aan en moesten een tijdje boven Florence cirkelen. Maar ongebruikelijk voor de tijd van het jaar hing er een wolkendek boven de stad zodat er niets was te zien.

Hij nam een taxi naar het Youth Hostel om geen tijd te verliezen. In grote vaart passeerde hij kerken en palazzi uit een sprookjeswereld. En daar heeft dus theologie ook mee te maken, dacht Lex naast de chauffeur. Die was daar niet mee bezig. Hij ratelde in het Italiaans tegen Lex maar die verstond alleen maar een paar woorden die hij met zijn schoollatijn kon thuisbrengen.

In de jeugdherberg was de desk verlaten. Een paar jongens stonden vooraan. Achter hen druppelden meisjes binnen die bijna allemaal alleen leken te reizen. Na een tijdje kwam een opgewonden man te voorschijn, die druk gebarend en continu pratend zijn verontwaardiging uitte. Lex ving op: sistema automatica, prenotazione, internet.

‘Wat een ramp. De gasten boeken tot op het laatste moment. Ik moest het systeem uitschakelen.’

Lex begreep wat hij bedoelde. Wanneer je een laptop bij je had met wifi of een recente mobiele telefoon kon je bij wijze van spreken tot aan de desk reserveren.

‘De consequentie is dat ik voor jullie geen plaats meer heb. Maar er is een oplossing. Hier om de hoek is een hotelletje dat nog kamers vrij heeft. Het is iets duurder en ze hebben alleen tweepersoonskamers.’

Naast Lex stond een boom van een vent die Lex aanstootte en zei: 'I think we both can share a room.' Zonder Lex' antwoord af te wachten zei hij tegen de man achter de desk: 'I would prefer a room with a girl, maar ik zie dat de meisjes al groepjes vormen.'

Lex keek om. De meisjes die duidelijk single waren binnengekomen, stonden nu in groepjes van twee op hun reservering te wachten.

'All right,' zei Lex.

'Ik zal bellen voor de reservering,' zei de man.

'Thank you for your help. God bless you.'

Ze verlieten het Youth Hostel op weg naar het hotelletje.

'So, you are from the States?'

'O yes. Where are you from?'

'From Holland - The Netherlands.'

'Weet ik. Rembrandt en Vermeer.'

Dit had Lex niet verwacht. Bij Amerikanen hoorde meer de associatie met windmolens en klompen. Door de reservering was de check-in snel geregeld. Ze hoefden zelfs hun paspoort niet te laten zien.

'Secondo piano. Numero undeci.'

Hun kamer was niet groot maar er stonden twee bedden in, naast elkaar. In een hoek bevond zich een afgeschermd douche.

'Mag ik eerst douchen?' vroeg de Amerikaan die zich onderweg als Donald had voorgesteld. 'I crossed an ocean. You only a continent.'

Onder de douche begon hij luidkeels te zingen. Mari-Ma-ri-a! Mari-Ma-ri-a! Lex kon het lied eerst niet thuisbrengen maar hij had het wel eens gehoord. Donald zong het langzaam. Er zat een bepaald ritme in. Je kan er op lopen, dacht Lex. Ineens wist hij waar hij het lied eerder had gehoord. Ze waren een keer met een korte vakantie in mei - zijn moeder leefde nog - in de buurt van een Frans

dorpje aangekomen. Maar de D-weg die zij moesten hebben was afgesloten, want door de velden naderde een proces-sie. Mannen in het zwart met een witte jurk er overheen. Jongens die met een wierookvat zwaaiden. En boven alles uit op een plankier het beeld van een jonge vrouw in een blauwe mantel met op haar schoot een naakt kind. Een jongetje, had Lex opgemerkt. De vrouw werd gedragen door jonge mannen in klederdracht. Zij droegen het plankier met boven de vrouw een baldakijn.

‘We hebben weer een gratis voorstelling,’ had Lex’ vader gezegd.

‘Dat moet je zo niet zeggen,’ zei zijn moeder, ‘met hem erbij.’

‘Ik hoop dat hij deze voorstellingen later allemaal zal gaan begrijpen. Het is een van de mooiste verbeeldingen die onze beschaving heeft voortgebracht. Kijk eens hoe gelukkig al die mensen kijken. Die doen geen kwaad.’

Zijn moeder deed er het zwijgen toe. Maar zijn vader had hem later uitgelegd dat dit nu een Mariaproces-sie was en wat de betekenis daarvan was. Het was heel mooi geweest.

‘Jij kan,’ zei Donald die kletsnat met een handdoek om uit de douche stapte, ‘ik droog me hier wel af.’ De douche was kleiner dan Lex gewend was maar dat was juist zo leuk. Dat onderweg alles anders was. Na het douchen stapte hij met een slip aan de douche uit. Donald lag languit op het rechterbed, naakt met een grote besneden halfstijve lul waarmee hij speelde. Lex keek er kennelijk net iets te lang naar want Donald zei: ‘Don’t mind. My dick needs attention everyday.’

Lex reageerde niet maar ging op het andere bed liggen. Hij was nieuwsgierig geworden naar de achtergrond van deze Amerikaan die, net zoals je op de TV vaak zag bij Amerikaanse sportevenementen, in alles groter en steviger was dan veel Nederlandse sportlui. Lex was goed geproportio-

neerd, 1 meter 83 lang en gespierd maar Donald was een halve kop langer. Hoewel hij geen buik had, woog hij ook zeker tien kilo meer dan Lex. En hij was in tegenstelling tot Lex zwaar behaard.

‘Ben je student?’

‘I’m preparing my masters’ thesis. Daarom ben ik hier. Om gegevens te verzamelen. En ervaringen als je snapt wat ik bedoel.’

‘Wat studeer je en wat is het onderwerp van je thesis?’

‘Believe it or not. I’m studying art. Art, man. This boy is studying art.’ Donald moest er hard om lachen. ‘O, en het onderwerp van mijn thesis? Mary en haar baby. Mary got a baby. Yes, my Lord.’

Donald begon luidkeels de spiritual te zingen waarbij hij tussen de woorden in hinnikte van de lach.

‘Wat bedoel je met Mary en haar baby?’

‘Je hebt wel eens van ze gehoord, neem ik aan? Er zijn heel veel voorstellingen, schilderijen, beeldhouwwerken van Maria met haar zoon Jezus. Veel annunciaties, Maria aan de voet van het kruis, Maria bij het graf van Jezus, eindeloos veel. Nu is het punt: iedere eeuw of tijdperk vertelt deze anekdotes verschillend. Mijn focus is op de Renaissance en meer specifiek op wat typisch is voor Florence. Ik betrek ook Siena daar een beetje bij.’

‘Dat is heel interessant. Maar hoe ben je op dit onderwerp gekomen? How did you become attracted to Mary?’

‘I’m attracted to all women,’ schaterlachte Donald. ‘Wil je het echt weten? Het is een lang verhaal. Mijn vader heeft een galerie. Hij verkoopt all kind of crap. Met veel succes. Want hij is er multimiljonair door geworden.’

Na high school zei mijn vader tegen me – ik herinner me nog waar, we stonden in de grootste zaal van de galerie – hij wees naar de muren met al die troep: zoon, zei hij, zoon, ik verdien a few bucks met al die rommel maar daar wil ik niet lang meer mee doorgaan. Binnen een paar jaar ben

ik van plan om op te houden met werken. Ik wil mijn geld gebruiken voor leukere dingen. En er zijn een heleboel leuke dingen in de wereld zoals je weet. Ik begreep precies waarop hij doelde, want hij is een womanizer en hij houdt van reizen. En zoals je weet is dat een leuke combinatie.

Mijn vader vroeg me: heb je al een idee wat je wilt gaan studeren? Ik zei: nee. Toen zei hij: ik heb een idee. Als jij nu eens kunstgeschiedenis studeert en je specialiseert je in schilderijen en al dat soort troep dan krijg je van mij de galerie met alles wat ik in het magazijn als voorraad heb liggen. Je kunt het gratis krijgen. Mijn geld staat op de bank. Je hoeft dan niet te wachten tot ik vertrokken ben. En met een master's degree you can upgrade the gallery. Ik weet niets van kunst. Ik heb je laten zien dat het mogelijk is om goed geld te verdienen zonder van kunst iets af te weten. Maar met een opleiding kun jij veel meer omzetten, denk ik.'

Lex volgde het verhaal gespannen. Het was zo verschillend van de manier waarop hij zijn studie had overwogen.

'Is that the reason you took art?'

'Dat is de reden, Lex. Just business.'

'Maar waarom bestudeer je dan de Maagd Maria en haar zoon in de Renaissance?'

'Dat is ook business. Eén reden is dat niet veel studenten en docenten kunstgeschiedenis van mijn universiteit geïnteresseerd zijn in deze soort kunst uit een Europese traditie. Dus in het land der blinden is Eenoog koning. Dat ben ik dus. Een andere reden is – en geloof me: ik heb als zakenman overal ogen en oren – dat er in de nabije toekomst een markt is voor deze religieuze kunst, die mijn vader nooit toonde in zijn galerie. Tot nu toe heeft hij veel van dezelfde moderne troep verkocht. Maar ik weet zeker dat binnenkort veel mensen zich zullen willen onderscheiden van elkaar met onverwachte schilderijen aan de muur. Religieuze kunst zal het best verkochte product worden.'

‘Ik weet dat jullie een religieus land zijn.’

Donald lachte. ‘Daar heb je gelijk in. We hebben joden en moslims. En alle anderen zijn christen. Zoals ik dat ben. Ben ik dat?’ Donald lachte weer hard.

‘Weet je, we houden niet van het woord atheïst. Het klinkt als een negatief woord. Het is ook een negatief woord. A-theïst. Wij Amerikanen houden van positieve woorden. We take Jesus as a positive role model.’

‘Maar denk je dat je wat hebt aan je kennis van voorstellingen van Maria en Jezus?’

‘Natuurlijk. Punt een: die oude voorstellingen zijn nog zeer ongewoon voor ons. En er komt nog heel veel handel los onder andere uit de Oost-Europese staten en de vroegere Sovjetstaten. De mensen daar zijn even religieus geworden na het communisme maar hoe meer ze seculariseren zoals de West-Europeanen hoe meer ze hun oude godsdienstige troep kwijt zullen willen. En dan praten we dus over handel.’

‘Maar de evangelicalen geloven toch niet in Maria?’

‘Die gaan ook voor de bijl,’ zei Donald gedecideerd. ‘Heb je gevolgd hoe verrukt veel fundamentalisten waren van de Passion of the Christ? De film liet zien wat zij al geloofden. De marketing was perfect. De regisseur was katholiek. Dus die was niet verdacht. Want over dit onderdeel van het geloof zijn de katholieken en de evangelicalen het wel eens met elkaar. Kassa. Hij is multimiljonair. Ik voorzie dat veel kopers de Moeder Gods met haar kind aan de muur willen hebben hangen. Misschien wel als een verlangen naar het beeld van een moeder en haar kind dat zij in hun eigen leven niet meer kunnen uitbeelden. Ik kan straks met mijn titel en deskundige babbel heel wat klanten overtuigen van de waarde van hun investering. Value for money.’

‘Dus jouw studie is business?’ vroeg Lex die met grote verbazing Donald had aangehoord. Hij had Donald eerst een ongeciviliseerde Amerikaan gevonden met waarschijnlijk

weinig culturele achtergrond. Maar hoewel de motivatie voor zijn specialisatie wel erg op business was gericht kon Donald toch heel aardig culturele ontwikkelingen inschatten.

Tijdens het lange verhaal had Donald zich een kwart slag gedraaid. Ook Lex had zich omgedraaid naar Donald om niets van zijn verhaal te missen. Donalds lul was tot rust gekomen.

‘Maar wat studeer jij eigenlijk?’

‘Ik studeer theologie aan een universiteit in Amsterdam. Ik begin aan mijn derde jaar.’

‘Theologie?’ Donald keek verrukt naar Lex. ‘Ben ik op één kamer met een man who studies religion. Who becomes a minister. My Lord, dat is geen toeval maar voorzienigheid.’

‘Ik word geen dominee en ik studeer ook geen religie maar theologie. De discipline theologie. Religie is wat mensen allemaal geloven en de gebruiken die daarbij horen,’ zei Lex alsof hij Wikipedia citeerde.

‘Mij zegt dat verschil niets. Misschien gebruiken jullie wel andere definities in Europa. Maar onze ontmoeting is wel gearrangeerd door de voorzienigheid.’

‘Hoezo?’

‘Hoezo? Wat ik daarmee bedoel? Dat ik natuurlijk gebruik kan gaan maken van jouw kennis van godsdienstige ontwikkelingen. De trends onder gelovigen. De hypes, zoals die film The Passion. Een deskundige in Europa, gevonden op de eerste dag van mijn verblijf in Europa. Jesus, My Lord, you convinced me of your existence.

Lex wij kunnen gaan samenwerken in de toekomst. Jij als een adviseur voor religie of noem het voor mijn part theologie en ik als een verkoper van voorstellingen die rondgaan in het hoofd van gelovigen. Misschien kunnen we wel een joint venture organiseren. We both can become rich. Over hoeveel jaar kan jij je Master hebben?’

Op een van zijn speurtochten, die hij nu al een paar dagen ondernam om theologie in combinatie met een nieuwe culturele, geestelijke stroming te leren kennen, ging Lex na de siesta de originele David bekijken. Hij vond de kopie op de Piazza Signoria een beetje te gelikt en wilde weten of de oorspronkelijke David, die toch al een beetje aangetast moest zijn door de luchtverontreiniging, dezelfde droom uitbeeldde als de kopie. Tot zijn verbazing zag hij bij het beeld dezelfde jonge vrouw staan die hij die morgen had gezien. Ze bekeek aandachtig het beeld van alle kanten, nam foto's, schatte met haar handen in de lucht afmetingen en maakte aantekeningen. En ook nu weer dat geboetseerde gezicht met die tijdloze glimlach.

's Morgens was hij naar de Chiesa del Carmine gelopen om de Adam en Eva van Massacio te bekijken. In zijn reisgids stond dat de schildering het begin betekende van een nieuwe manier om mensen in de ruimte weer te geven. Los van een tweedimensionale achtergrond. Maar nu in eenzelfde driedimensionale ruimte als waarin de kijker zich voelt staan. Als theoloog moest je toch weten hoe kunstenaars de mens zien, vond Lex. Hij dacht meteen de ontredderde schreeuw te begrijpen die in de gezichten was afgebeeld. Weg van het paradijs. Massacio had de zondeval met al zijn gevolgen afgebeeld. Hoe kon een kunstenaar die Augustinus waarschijnlijk niet had gelezen en voor Calvijn geboren was zo goed de verschrikking van het verhaal uit Genesis uitbeelden. Maar welke switch in de belevingswereld van mensen uit zijn tijd had Massacio er toe kunnen brengen de zelfervaring van Adam en Eva weer te geven in een gesuggereerde driedimensionale ruimte?

Of was het een ontwikkeling in de kunst waardoor het op een goed moment gewoon technisch mogelijk werd om zo te schilderen? Lex bedacht de alternatieven niet allemaal zelf. Hij had een goede reisgids gekocht en die snel gelezen met nog wat aanvullende informatie via zijn laptop.

Tussen de toeristen viel hem een vrouw op die op een hele speciale manier naar de schildering keek. Ze was wat ouder dan hijzelf schatte hij en ze was blond. Boven haar voorhoofd waren haar haren naar achteren gekamd waar zij sluik maar glanzend op haar schouders vielen. Ze was vrij lang en eenvoudig maar zeer goed gekleed. Haar jurk viel flou om haar heen.

Het meest bijzondere was haar gezicht. Het leek bijna uitdrukkingloos sereen evenals bij de Mona Lisa. Net als bij de Mona Lisa, maar bij haar voller, was er een glimlach in haar gelaat geboetseerd. Ze bekeek de schildering heel aandachtig en het viel Lex door de kleine wendingen van haar hoofd op dat ze het meest naar Adam keek. Toen ze de voorstelling even losliet, kruisten hun blikken elkaar, haar glimlach een ogenblik in de richting van Lex. Hij zag dat het geen pose van haar was. Ze was tegelijkertijd dichtbij en ver weg. Ze was geen vrouw maar de uitbeelding van een vrouw evenals de Eva waar ze net naar gekeken had.

De metaforen van Florence zijn beelden bedacht Lex. Ja, ja en ik maar woorden studeren. Ik weet niet wat me meer opwindt. Maar vandaag weet ik dat wel.

In de Galleria dell'Accademia voelde Lex dezelfde opwindning als die morgen in de Chiesa del Carmine. Maar zijn opwindning was nu complexer en intenser. Hij zag de vanzelfsprekende naakte viriliteit van David maar vlak daarnaast stond zij. Beiden waren onaanraakbaar. David doordat aanraken van het beeld verboden was en zij doordat zij het zelf leek te verbieden door haar uitstraling.

Bij het beeld stonden minder toeristen dan bij de schildering van Massacio. Er werd niet gepraat. Men kwam binnen, deed een paar passen in de richting van het beeld en bleef betoverd stil staan totdat de obligate foto met de digitale camera werd genomen.

In deze setting deed Lex zo onopvallend mogelijk een paar

stappen in de richting van de vrouw. Maar zij merkte de verstoring in de ruimte op. Opnieuw kruisten hun blikken elkaar. Haar glimlach werd breder.

‘La deuxième fois,’ zei ze zachtjes tegen Lex die nu vlak naast haar stond. In een snelle blik nam ze hem van top tot teen op en klapte daarna de grote loep waarmee ze David had bestudeerd dicht en borg die op in haar schoudertas. Ze liep naar buiten maar keek bij de deur even achterom om te zien of Lex haar volgde. Die volgde haar vanzelfsprekend. Buiten in de felle zon vroeg de vrouw zonder inleiding aan Lex:

‘De quel pays tu es?’ Ze monsterde Lex opnieuw. Hij had een kaki korte broek aan met een groen poloshirt en droeg sandalen zonder sokken. Door de monstering was Lex zich ineens bewust van zijn gespierde bruine armen en benen.

‘Uit Holland. Kom jij uit Frankrijk?’

‘Oui. De Paris. Tu es un étudiant de l’art?’

‘Nee. Ik studeer theologie in Amsterdam.’

‘Olala, c’est très intéressant. La théologie. C’est une discipline mystique qui a dominé l’histoire de l’art.’

‘Tu étudies l’art?’

‘Oui. Mais pour mon plaisir. Ik volg colleges aan de Sorbonne maar ik doe geen examens en hoef geen graad te behalen.’

Lex vond de vrouw steeds fascinerender. Een Parisienne! En zij was kennelijk in hem geïnteresseerd. Hij dacht even na.

‘Zullen we straks samen eten? Ik vind dit een hele interessante ontmoeting. Ik wil graag wat van je leren. Je weet kennelijk ook veel af van theologie.’

‘Ik vind het ook boeiend. Een jonge man du pays froid. Un étudiant de la théologie. En je lichaam is in orde.’

De laatste opmerking kon Lex niet plaatsen maar het wond hem wel op. Vanmorgen, toen hij haar voor het eerst had gezien, had hij nog staan te dromen over het

verschil tussen woorden en beelden maar van die geestelijke oefening was niets meer over. Hij werd gewoon geil van deze vrouw.

‘Waar houd je van?’

‘En vacances je préfère des restaurants simples. Un bistro. Un trattoria. A Paris je visite des hôtels et des restaurants renommés. Ik houd van tegenstellingen in mijn leven. Ik heet Dominique.’

‘Ik weet een eenvoudig restaurantje niet ver van de Galleria dei Lanci. Een toeristenmenu van drie gangen. Is dat wat?’

‘Dat zou perfect zijn. Ik zal je opwachten om half acht voor de Galleria. Tot straks.’ Als een nimf was ze ineens verdwenen in de massa op straat. Lex hapte naar adem. Hij had haar aan de haak. Maar wie was deze vrouw? Ze had heel geheimzinnig naar Adam en David gekeken met een uitstraling alsof ze niet van deze wereld was. Maar daarna had zij hem aangesproken, zij had het initiatief voor een gesprek genomen en net nog had zij de tijd en plaats vastgesteld waarop zij elkaar weer zouden ontmoeten. Het was een lekker gevoel nu hij zo geil was geworden van deze vrouw. Lex merkte dat hij anders naar de gebouwen keek.

Het was half vijf. Hij had nog drie uur. Hij zou om zeven uur douchen in zijn hotelletje niet ver van de Galleria en dan... Ik kan nog wel even naar de Santa Trinita gaan, bedacht hij. Opa heeft me gevraagd om te kijken of er nog die twee orgels zijn waar hij, toen hij voor het eerst als student naar Florence ging, dagenlang een paar uur op heeft gespeeld. En in de reisgids zag ik dat er in die kerk een bijzonder fresco is over de Resurrection of the Body.

Lex liep langs de doopkapel in de richting van de Via Tornabuoni. Door zijn opwindning waren de gebouwen los komen te staan van hun achtergrond. Het waren driedimensionale klompen steen die zich aan hem opdrongen alsof ze zich

aanboden om veroverd te worden. Net zo als Dominique.

Hij probeerde zijn opkomende erectie bij de gedachte aan haar te onderdrukken door intensief aan de betekenis van de doopkapel te denken. Dat kunnen we hier nu niet hebben, zei hij tegen zichzelf.

Waarom staat deze doopkapel hier? Waarom zo'n mooi en duur gebouw voor een plechtigheid van één zinnetje: 'Ik doop u in de naam van...'? Wat gek eigenlijk dat wij bij onze studie over de geschiedenis en de betekenis van de doop en de conflicten daarover nooit iets hebben gehoord over doopkapellen. Je zou toch deze kapel als uitgangspunt kunnen nemen voor een studie over de doop? Je kon proberen te achterhalen wat ontwerpers van deze kapel hebben bedoeld met de inhoud en vormgeving van de doop in hun tijd en dan teruglopen in de dogmengeschiedenis naar Johannes de Doper. En ook de ontwikkeling van de ideeën over de doop tot in deze tijd zou je kunnen beschrijven, steeds uitgaande van de doopkapel in Florence. Toch eens vragen aan een van de docenten waarom men altijd zo lineair in de geschiedenis met een dogma bezig is. In het studiehuis op school vertrekt men toch ook vaak van een willekeurig punt. Een vriend die geschiedenis in zijn profiel had, vertelde eens dat ze op school in een groepje zo maar, pats boem, Marx waren gaan bestuderen. Van daaruit de bronnen van het marxisme en de toekomst van deze politieke stroming.

Hij was bij de kerk in de Via Tornabuoni aangekomen. Achter hem stond de zuil met Vrouwe Justitia. Voor hem lag de oude kerk met het laat-renaissancistische front ingeklemd tussen andere bebouwing. Opa had al gezegd: van buiten valt je niets bijzonders op. Dertien van zulke gevels in een dozijn in Italië. In de kerk stap je zomaar vier eeuwen terug. De kerk was binnen vrij donker en veel eenvoudiger ingericht dan Lex had verwacht. Hij liep rechtstreeks naar de plaats van het hoofdaltaar. Een enorme opbouw aan de

achterkant van het altaar had zijn opa gezegd. Daarachter bevindt zich het tweede orgel en de speeltafel. Je moet proberen op dat orgel te spelen. In een zijbeuk hangt aan de muur een veel ouder orgel dat je kunt koppelen aan het orgel achter het altaar. Als je beide orgels tegelijkertijd laat klinken krijgt je een hele bijzondere klank want het geluid komt in je oren aan met een fractie verschil in tijd. Dat effect hoort alleen de organist. Want de bezoekers in de kerk zullen ongeveer even ver van beide orgels af zitten.

Het orgel achter het altaar was weg. Er was ook geen opbouw meer achter het altaar. Een eenvoudig altaarblok was het enige voorwerp op het verhoogde koor. Je kon over het altaar heen direct de fresco's op de achterwand van het koorgedeelte zien.

In het bouwkundig niet echt uitgewerkte zuidertransept hing tegen de achterwand het oude orgel. Dat had zijn opa laten klinken. Zou het hem ook lukken er op te spelen? Hij zag nergens een speeltafel. Een aantal meters voor het orgel stond een statief met schuin daarop een vierkant tablet. Het vermeldde in het Italiaans dat de lezer van de tekst voor een orgel stond dat als een historisch monument werd bewaard. Het was duidelijk dat het onmogelijk zou zijn toestemming te krijgen om er op te spelen.

Ik kijk nog even naar dat fresco, besloot Lex toen zijn orgelmisssie was mislukt. Opa zal zijn herinnering moeten corrigeren. Of niet. Zijn herinnering is ook een soort historisch monument dat net zoals het tweede orgel achter het hoofdaltaar zal verdwijnen wanneer hij doodgaat. Nee, nu even niet aan de dood denken. Ik heb nog een afspraak met Dominique.

Hij stond voor het fresco *The Resurrection of the Body*. De zoveelste opstanding van Jezus in deze paar dagen. De toelichtende tekst was weer alleen in het Italiaans. Een paar woorden begreep hij. Het fresco was gemaakt door Ghirlandaio, ca 1485.

Na de tekst keek hij pas goed naar de voorstelling. Het klopte niet. Jezus was voorgesteld als een jongen en de opstanding was niet uitgebeeld in de tuin met het graf van Josef van Arimathea. Het klopte zo helemaal niet dat Lex in zijn reisgids keek of daarin een verklaring werd gegeven van de ongewone uitbeelding.

Hij schoot in de lach. Want nu pas zag hij dat hij door zijn snelle lezen niet had gezien dat het ging om de *The Resurrection of the Boy*. Een rijke familie had een zoon verloren maar kort daarop werd er een nieuwe zoon geboren die voor hen de opstanding van hun verloren kind betekende. Dat had Ghirlandaio moeten uitbeelden op een fresco dat een donatie was voor de kerk. Het moest op een voorname plaats komen en de geestelijkheid had het inder tijd geaccepteerd omdat het weliswaar een ongebruikelijke voorstelling was maar er toch ook connotaties waren met de opstanding van Jezus.

En ik? Was dit een lapsus in mijn hoofd? Alleen maar te snel gelezen en daardoor verkeerd geïnterpreteerd? Of associeer ik het woord *resurrection* direct met Jezus, *his dead body and our salvation*? Ben ik door mijn studie geconditioneerd om deze koppelingen te maken? Waarom koppel ik *resurrection* niet automatisch aan *erection*? En *erection* aan *Dominique*? *The Boy* dat ben ik. Ik voel ineens weer hoe zij mij heeft bekeken, buiten in de zon. Hij wendde zich af van het fresco en ging naar de uitgang van de kerk. En wilde dat het half acht was.

Tegen zeven uur was hij terug in het hotelletje. Hij had nog wat rondgezworven door de straten rondom de Piazza Signoria. De gebouwen die hij eerst zo scherp had waargenomen had hij nauwelijks meer gezien. Hij had *Dominique* gezocht tussen de duizenden toeristen. Er waren op straat honderden mooie meisjes van zijn leeftijd maar ze kwamen voorbij als zeilschepen in een donkere nacht. Waar was

Dominique? Waarom had ze eigenlijk niet voorgesteld om ook de tijd na het bezichtigen van de David tot aan het diner met hem door te brengen? Om verder te praten of om dingen te bekijken of om alleen maar rond te lopen? Dominique is dominant, bedacht hij. Maar omdat ik nog niets van haar begrijp, vind ik dat wel plezierig.

Donald was er niet. Die was een dag naar Siena.

‘Daar zijn ook mooie vrouwen,’ had hij de dag ervoor gezegd.

‘Je hebt het over Madonna’s?’

‘Ja, wat ik zeg: vrouwen, grinnikte Donald. Boy, o boy, ben je zo dom of ben je onnozel? Vrouwen zijn vrouwen. Sommigen zijn dood en worden aanbeden. Anderen zijn springlevend en worden aanbeden. Sommigen hebben een stralenkransje om hun hoofd en hebben al een kindje. Anderen hebben geen stralenkransje en gelukkig ook nog geen kindje. Maar virgin zijn ze geen van allen. Misschien was Maria een maagd voordat zij Jezus baarde. Maar in mijn land zijn er geen maagden meer. Tenminste niet op de universiteit.’

‘En de True Love Waits campagne? De meisjes die een contract tekenen dat ze maagd blijven tot aan hun huwelijk?’

‘Bullshit. It is all meant to make it more spooky. When they break their vow they are hotter than hot. It is all planned by the girls.’

‘Dat kan ik niet geloven. Er moeten ook onschuldige, lieve meisjes zijn.’

‘Lex, Ik weet niet hoeveel jij er hebt gehad maar geloof me, ze hebben allemaal hun vooropgezette plan en wij zijn de slachtoffers.’

Lex had Donald niet verder tegengesproken. Omdat hij Hilde kende, wilde hij blijven geloven in lieve meisjes, mooi, gezond, sexy maar zonder bijbedoelingen waarmee je van-

zelfsprekend ook soms naar bed ging. Onder de douche probeerde hij niet te masturberen. Als hij dan een dagje lichamelijke opwinding in Florence had dan graag dat even houden zo. Want geestelijke opwinding genoeg in Florence tot nu toe. Die ontstond door de overdonderende zintuiglijke indrukken die weer leidden naar een mentale overspanning. Je geest werkte als een bezetene. Je wist soms niet meer of je een driedimensionale film zag of dat je in de opname van de film zelf zat met allemaal bordkartonnen decorstukken om je heen en duizenden figuranten die allemaal precies wisten waar ze moesten lopen. Soms klopte je op muren om de echtheid te controleren en iedere keer bleken die muren van steen te zijn. Florence bestond echt. Maar het deed wel een aanslag op je eigen identiteit. Nou ja, Lex mocht niet klagen. Hij was nog niet overvallen door de echte Florenceziekte, het syndroom van Stendhal, waarover hij had gelezen.

Hoe zou Hilde hier hebben rondgelopen? Hilde. Hij had deze dagen niet veel aan haar gedacht. Maar nu met zijn afspraak met Dominique dacht hij aan haar. Hij had geen echte relatie met haar en ze hadden geen afspraken met elkaar. Maar hij wilde wel rekening houden met haar. Zo intensief contacten met twee vrouwen tegelijkertijd onderhouden hoorde niet helemaal vond hij. Maar kon je wat er nu met Dominique gebeurde wel een intensief contact noemen? Hij had haar deze morgen voor het eerst gezien en ging nu voor het eerst eten met haar. En bovendien hij was jong. Hij mocht toch wel wat meemaken?

Ik doe dezelfde korte broek aan en een iets lichter groen poloshirt. Het is vijf voor half acht. Ik moet opschieten.

Voor de Galleria dei Lanci stond Dominique te wachten. Ze stond in dezelfde verstilde houding als waarmee Lex haar voor het eerst had gezien bij Massacio. Dezelfde glimlach maar het was niet duidelijk waar ze naar keek.

'Lex, what a surprise.'

'Spreek je ook Engels?'

'Only a few words. I need it for my contacts. But please let us switch to French. Où est le bistro?'

Zonder nadenken stak Lex haar een hand toe om haar mee te nemen. Zij nam zijn hand aan, maakte een kwartslag en hupte één keer zodat zij naast Lex kwam te lopen. Alsof het volkomen vanzelfsprekend was liepen zij hand in hand door de nauwe straatjes naar de bistro met het toeristenmenu. Lex voelde een opwinding die hij nog nooit zo had ervaren. Een Parisienne. Florence. Ik. Hij zag zichzelf lopen. In de bistro was een tafeltje vrij dicht bij de straat. Maar er was weinig verkeer in het afgelegen straatje. Binnen was buiten. Ze gingen tegenover elkaar zitten.

'Wat een uitstekende keus,' zei Dominique. 'Van tijd tot tijd j'aime la simplicité de cette classe sociale.' Lex hoorde niets bijzonders aan deze opmerking gefixeerd als hij was op de mysterieuze uitstraling van Dominique.

'Vertel eens wat meer over jezelf,' vroeg hij. 'Wat bestudeer je eigenlijk?' De eerste gang was gebracht. Dominique antwoordde niet direct maar nam eerst zeer precies, vertraagd, enkele hapjes.

'Moi... Mon sujet d'intérêt?' Ze wachtte even.

'Je suis intéressée dans le corps masculin.'

Weer wachtte ze even en preciseerde: 'Le corps masculin dans l'art. Maar mijn speciale interesse gaat uit naar de ontwikkeling van de manier waarop men het lichaam van de man uitbeeldt vanaf het begin van de Renaissance tot aan het eind daarvan.'

'Waar let je dan in het bijzonder op?'

'O, van alles. La texture de la peau en hoe men de huid uitbeeldt in samenhang met de spieren, les proportions du corps, het weergeven van de spanning in het lichaam als uitdrukking van hoe men zichzelf ervaart in de wereld van de Renaissance, de vormgeving van de penis, c'est tout très,

très complexe, mais très intéressant.’

Dominique nam nog een paar hapjes en stond toen langzaam op uit haar stoel. Ze deed het met een licht draaiende beweging van haar lichaam als het begin van een striptease terwijl ze Lex bleef aankijken. Ze wenkte licht met een hand in de richting van het bordje voor de toiletten en liep daar langzaam naar toe.

Wat een vrouw. Lex was betoverd. Wat een klasse en dan ook nog tijdens het eten op deze manier naar de wc gaan. En wat ze vertelde over haar onderzoek. De woorden die ze gebruikte om haar subtiele onderzoek aan te duiden.

Toen ze teruggekomen was, vroeg ze zonder enige inleiding:

‘Et toi? La théologie. Wil je pasteur worden?’

‘Nee, ik studeer theologie als een discipline aan de universiteit. Ik ben ertoe aangetrokken omdat je je dan veel met metaforen bezig kan houden. Dat ligt me.’

‘Metaforen in woorden,’ zei Dominique. ‘Maar nu zijn we in de stad met de metaforen van de beelden. Wat zoek je hier?’

‘Die hebben toch met elkaar te maken? Woorden kunnen toch leiden tot beelden en beelden kunnen toch beschreven worden met woorden?’

Ik praat teveel, dacht Lex. Ik wil nog dichterbij haar zijn. Ik wil haar aanraken. Ik wil met haar naar bed. Het gevoel verraste hem maar het was een heel prettig gevoel waardoor hij opzettes ging bedenken om het mogelijk te maken.

De tweede gang was gebracht en Dominique at op dezelfde manier als bij de eerste gang. Ondertussen bleven ze doorpraten over woorden en metaforen en details van Dominiques onderzoek.

‘Wat heb je over penissen ontdekt?’

‘De toeschouwers, vooral mannen, zijn vaak wat teleurgesteld wanneer zij uitbeeldingen zien van de penis in

Renaissance-voorstellingen. Ik heb dat dikwijls waargenomen. Dat komt omdat mannen uit deze tijd in hun kijken allemaal zijn geconditioneerd door de porno die ze hebben gezien waarin groot en nog groter het ideaal is. Maar het Renaissance-ideaal was niet: groot en lelijk maar mooi en passend in de verhoudingen van het gehele corps masculin. De Renaissance-penissen zijn, heb ik ontdekt, tot op de millimeter ingepast in de verhouding van de buik en benen en die weer in verhouding met het gehele lichaam.' Voor de tweede keer stond Dominique op om naar de wc te gaan.

In de tijd dat ze weg was probeerde Lex zijn gedachten weer op een rijtje te krijgen. Hij was verschrikkelijk geil geworden. Het beste was maar er niet om heen te draaien. Zelf sprak ze ook gemakkelijk over niet zo voor de hand liggende onderwerpen.

'Je bent wat roder in je gezicht dan toen we begonnen met ons diner. Het valt me nu op,' zei Dominique.

'Dat komt door de temperatuur, denk ik. Of nee, het komt ook door de temperatuur. En door...'

'Door wat?'

'Door jou - ik zou straks met jou nog wel een poosje op een kamer willen zijn.' Dominique was helemaal niet verrast. Voor het eerst lachte ze een beetje.

'Dat vind ik nu eens een leuke manier om te zeggen dat je seks met mij wilt hebben. Wat een creativiteit en dat voor een étudiant de la théologie.'

Lex vroeg zich af of ze met deze zinnen al of niet inging op wat hij graag wilde. 'Zo gek is mijn vraag toch niet? En zeker niet in Florence? Het is ook een compliment.'

'Het is zeker een compliment. Alleen kan ik niet op je wens ingaan.'

'Waarom niet? Is mijn lichaam niet perfect genoeg?'

'O nee, ik heb al gezegd dat het in orde is. Mais... Je suis engagée. Mijn minnaar vindt het niet prettig wanneer ik

met andere mannen naar bed ga.'

Lex werd nog roder. Hij had het kunnen bedenken. Zo'n knappe vrouw van midden twintig was niet vrij en ging zeker niet met het eerste het beste studentje naar bed. Maar hij bleef wel nieuwsgierig.

'Heb je een minnaar of ben je verloofd?'

'Zelf zeg ik dat ik verloofd ben met un homme honorable maar in ieder geval ben ik zijn minnares - hij is getrouwd maar ik zie hem vaak. Hij is membre du cabinet du premier-ministre. Iedereen weet er van.'

'Hij vindt het niet leuk wanneer jij avontuurtjes hebt maar hijzelf heeft twee vrouwen?'

'Pas de problème, Lex. Nous sommes Français.'

Tijdens dit gedeelte van hun gesprek was de derde gang gebracht. Nu was het Lex die langzaam at. Tiramisu. Hij had er nooit iets bijzonders aan gevonden. Des hôtels et des restaurants renommés. Nu begreep hij wat ze had bedoeld. Hij betrapte er zich op dat hij over morele kwesties aan het denken was. De dubbele moraal van die minister. Zij mag niks en hij mag alles. Ah jasses, nu was hij hetzelfde aan het doen wat anderen bij hem deden. Hij verbond gedrag aan een functie. De dubbele moraal van een minister. Ja, dat was erg. Zo werd hij ook steeds aangesproken. Gisteren nog door Donald.

'Jij mag natuurlijk niet masturberen. Want jij studeert theologie.'

En ik? Met Hilde en Dominique. Gatverdegatver. Wat was een vast punt? Bestond moraal los van personen?

'Je dois partir. Ik moet nu echt gaan.'

Dominique was opgestaan. Hij had het niet eens gemerkt. Ze glimlachte niet meer. Haar gezicht was veranderd. Wat Lex vandaag had gezien was blijkbaar toch een masker geweest. Ze stak hem resoluut een hand toe als een callgirl die haar werk heeft gedaan.

‘Goodbye Lex, bedankt voor het diner. C’était un drôle d’entretien.’

Zonder verder om te kijken stapte ze door de open pui de straat op en verdween achter een paar geparkeerde auto’s. Lex zat verwaasd te staren naar de halve tiramisu die Dominique had laten staan.

Deze laatste klap was het ergste. Ze had hun hele samen-zijn een grappig onderhoud genoemd. Niet een interessante ervaring of een leuk etentje. Nee, zij had een onderhoud gehad. Zelfs een grappig onderhoud. Met wie? Met Lex. Een jonge student theologie uit Amsterdam. Onschuldig. Wereldvreemd. Rondlopend in Florence zonder te weten waar hij naar moest kijken. Een cultuurbarbaar du pays froid.

Er ontstond een grote woede in hem. Hij betaalde en rende naar de Arno. Een brug over. Langs het water naar de Viale Giuseppe Poggi, het omhoog lopende voetpad dat uitkomt op de Piazza Michelangelo. Toeristen die juist aan de afdaling waren begonnen en die hem aan zagen komen rennen, keken hem aan en keken hem na. Zeker weer iemand die de kolder had gekregen in Florence. Hijgend stond hij aan het hek van de Piazza. De auto’s van de toeristen achter zich. Hij stond er niet alleen. Tientallen toeristen stonden bijna in aanbidding van het panorama te genieten. Lex zag het. Natuurlijk net aangekomen, dacht hij. Die weten nog niet wat deze rotstad met je kan doen. Afserversen, wanneer je zelf theologie en seks gaat combineren. De monumenten mogen alles. Die mogen iedere gedachte en ieder verlangen bij je oproepen. Maar iemand die monumenten tot op de millimeter heeft bestudeerd, heeft mij ingepeperd dat ik in deze stad niet teveel van het leven moet verwachten. Want ik ben een student theologie.

Hij had nu zes dagen rondgelopen in Florence op zoek naar het verband tussen theologie en renaissance. Veel

wijzer was hij nog niet geworden. Eindeloze annunciaties, crucifixen, naakten, fresco's met bijbelse en wereldse voorstellingen in kerken en palazzi hadden alleen maar beelden opgeleverd maar nog geen inzicht. De gebouwen waren Lex gaan irriteren. De avond ervoor zat hij op een terrasje op het Piazza Signoria een espresso te drinken toen hem zo'n gevoel van afkeer had overvallen. Dit wordt in stand gehouden voor ons, voor mij, de nieuwe generatie. Maar wat moet ik ermee? Waarom zou ik de plicht hebben de conserveringen in deze oude stad toe te juichen. Waarom moet ik het erg vinden dat een van de panelen van de geboortekapel, meegesleurd door de laatste overstroming van de Arno, nooit is teruggevonden. Waarom moet er een replica van David aan de overkant staan? Waarom David niet langzaam laten verweren en verpulveren? Waarom tegen de wetten van het verval ingaan?

Zijn grootvader had er een paar maanden geleden in zijn tuin op een speciale manier lang over gesproken.

'Kijk Lex, ik word er rustig van wanneer ik in de tuin in een jaar zoveel zie groeien en bloeien maar uiteindelijk weer zie afsterven. Door ook voor chemici geheimzinnige processen combineren moleculen in aarde en lucht zich voor korte tijd tot fantastische entiteiten, een roos of de bloem van een zonnehoedplant maar kort daarna zie je die weer uiteenvallen tot de grondstoffen die ze waren.'

'Maar vind je dat niet zonde van al je werk, opa? En ook niet een beetje treurig dat ze weer doodgaan?'

'Welnee jongen. Ik zie daarin de fantastische vorming en ontbinding van de materie zoals ik die op een andere manier zolang in het laboratorium heb gezien. Je begint met een paar grondstoffen die je onderwerpt aan warmte of kou, druk of straling en ziedaar, je hebt daarna soms schitterende kristallen van een nieuwe stof die waarschijnlijk nog nooit eerder heeft bestaan en waarvan je ook de eigenschappen nog niet weet zodat het kan gebeuren dat de kristallen de

andere dag weer zijn verdwenen omdat je nog niet wist dat ze bij kamertemperatuur niet lang kunnen bestaan. Je was even schepper maar ook weer verliezer want de materie doet wat hij wil.'

'Je lijkt wel een filosoof, opa. Ik heb in mijn kamer bijna altijd een boeket bloemen staan. Ik weet nog dat mama vroeger er ook altijd voor zorgde dat er bloemen in huis stonden. Maar als ze verdord zijn, gooi ik ze weg en koop ik een nieuw boeket.'

'Dat is heel begrijpelijk, Lex. Maar dan mis je twee dingen: hoe ze zijn gegroeid en hoe ze uiteenvallen tot kleine bestanddelen. Maar dat geeft niet hoor. Je bent nog jong. Mag ik nog een wat jij noemt filosofische opmerking maken? Jij leeft nog in een wereld van wordende entiteiten. Maar ik, op mijn leeftijd, leef in een wereld van verdwijnende entiteiten.'

Opa was verrukt geweest van Florence. Toch, als hij hier bij mij zat, zou hij Florence waarschijnlijk wel een beetje hebben kunnen relativeren, dacht Lex. Want door hardnekkig zoveel steen te conserveren, ging je als mens wel eerder de pijp uit. Je verloor altijd van monumenten. Was theologie eigenlijk ook niet een monument? En werd dat monument eigenlijk ook niet altijd maar weer geconserveerd volgens de laatste inzichten?

Op dezelfde manier als na hun aankomst lagen Donald en Lex op bed voor een siësta van twee uur. Donald naakt en Lex met een slip aan. Vanaf de tweede dag spraken ze niet tijdens rustpauzes. Ze hadden allebei de tijd nodig om de overdonderende hoeveelheid indrukken een beetje te verwerken. Lex stond als eerste op. Hij zag dat Donald naar het plafond lag te staren.

'Donald, ik ga langzamerhand inpakken. Mijn vliegtuig gaat straks.'

Donald sprong uit zijn bed alsof er een schot gelost was.

Hij stond evenals Lex bij het voeteneind van zijn bed op ongeveer twee meter afstand.

‘Ga je weg? Nu al? Waarom? En ik dan?’ Lex verbaasde zich over de plotselinge reactie van Donald met zijn verschrikte gezicht en de wanhopige toon van zijn vragen.

‘Heb ik niet gezegd dat ik vandaag zou terugvliegen?’

‘Misschien wel. Maar...’

‘Wat maar?’

‘Het komt zo onverwacht. Het is zo plotseling. Het is zo... Ik...’

‘Wat is er?’

Donald stond met neergeslagen ogen na te denken. Zijn brede honkbalschouders leken kleiner geworden. Tenslotte zei hij met een treurig gezicht: ‘Lex mag ik je iets vragen? Een gunst nu je weggaat?’

‘Vraag maar hoor. Ik heb geen idee waar een verzoek aan mij over zou moeten gaan.’

‘Lex, zou je je slip willen uittrekken en mag ik je even omarmen?’

Lex was verbaasd maar had er geen bijgedachten bij. Hij was al jaren gewend om bij het douchen tussen naakte jongens te staan. En je generen voor je eigen lichaam hoorde bij vorige generaties had hij begrepen.

‘Oké. Ik weet niet waarom. Maar: geen probleem.’

Ze stonden op twee meter afstand van elkaar en keken elkaar recht in de ogen aan. Lex zag wel dat Donald een erectie kreeg toen hij langzaam naar Lex toekwam. Ze bleven elkaar aankijken.

Donalds gezicht ontspande een beetje maar hij keek nog steeds treurig. Toen hij vlak voor Lex stond nam hij met een snelle blik Lex van top tot teen op, drukte daarna zijn harde penis in de buik van Lex, omarmde hem en legde met een snik zijn hoofd op Lex' schouder.

‘Lex, Lex, dank je. Dank je. Dit betekent heel veel voor mij. Dank je.’ Donald snikte opnieuw.

'It's all bullshit, Lex. The David is bullshit. It's an image. But you are real. You are real. Thank you.'

Lex sloeg zijn armen om Donald heen. Maar die duwde Lex van zich af. Hij zocht nog even de ogen van Lex, bleef een moment doodstil staan maar draaide zich daarna om en liep naar de stoel waarop zijn broeken lagen. Hij trok een boxershort aan en meteen ook zijn jeans. Hij ging op zijn bed zitten. Lex stond nog op dezelfde plaats. Hij deed zijn ogen een paar maal dicht en weer open en zei tenslotte met grote verbazing: 'Donald, are you gay? Donald are you gay?'

Donald bleef met zijn rug naar hem toegekeerd zitten.

'Geen vragen, Lex. Alsjeblieft geen vragen. Het is zo moeilijk. Het is zo moeilijk. Goodbye my friend. We 'll never meet again. But I 'll always remember you.'

Lex ging op zijn bed zitten. Hij haalde een paar keer diep adem en dacht na. Wat gebeurt hier toch steeds met mij in deze idiote stad. Eerst Dominique. En nu weer Donald. Ik ben niet geschokt doordat een grote kerel zich tegen mij aan heeft gedrukt. Als hij dat nu graag wil. Ik ben er niet opgewonden van geworden. Maar het was zo onverwacht. En dan uitgerekend Donald, die tot nu toe alsmaar over vrouwen had gepraat. Inclusief de moeder van Jezus. Het lijkt wel of alles in deze stad om dood en seks draait. En iedereen wordt er door aangestoken. Dominique met haar onderzoek over penissen en Donald met zijn vrouwen. Iedereen gaat in deze stad sterven van verlangen. Ik door Dominique en Donald door... Ja waardoor eigenlijk?

Lex probeerde zijn gedachten stil te zetten. Mama, als jij hier was zou je me weer iets kunnen vertellen van het geheim waarnaar je op zoek was met behulp van het object van Ad Dekkers: *Vierkant en cirkel in overgang*. Omdat een kale, witte muur voor jou te moeilijk was.

Ik wil dit niet. Dit was niet mijn project voor deze week.

Dit moest een studieweek worden over het verband tussen theologie en de renaissance. En zie mij nu eens zitten hier met een halve gare Amerikaan achter me. Wat heb ik van mijn ouders geleerd over moeilijke situaties waarmee zij te maken hadden? Mijn vader vroeg bij het avondeten eens aan mijn moeder:

‘Wat voor therapie heb je vandaag nu weer toegepast?’

‘Altijd dezelfde, Leo. Waar de cliënten ook mee aankomen, ik zeg altijd: we beginnen met diep adem te halen. Extra zuurstof naar de hersenen vermindert voor iedereen de problemen.’

‘En doen ze dat? En helpt het?’

‘Natuurlijk doen ze het. Ze moeten wel. Ik adem mee. Ik kan ook altijd wel een extra shot zuurstof gebruiken. Je ziet ze rustiger worden. Soms zeggen ze na tien diepe ademhalingen uit zichzelf: ach, misschien is mijn probleem ook niet zo groot. Het is net of ik al iets helderder kan nadenken.’

‘Nou dan verdien jij als therapeute je geld wel heel gemakkelijk.’

‘Maar je weet toch dat ik cliënten heb die daarna nog twee jaar iedere veertien dagen bij mij in therapie zijn.’

Ik vond de gesprekken tussen papa en mama altijd spannend. Ze praatten bij het eten vaak over wat ze die dag hadden meegemaakt en hadden helemaal geen geheimen voor me. Ik had nooit het idee dat ze me nog een kind vonden. Ik weet nog dat bij een van die gesprekken mijn moeder aan papa vroeg:

‘Maar vertel jij nu eens een verhaal over hoe jij een moeilijke situatie op jouw manier hebt opgelost. Liefst een verhaal dat ik nog niet ken en dat ook spannend is voor Lex.’ Papa dacht na en vertelde toen:

‘Ik was nog maar net notaris en kende jou nog maar kort. Ik moest een koopakte passeren. We zaten in mijn privékantoor. De klerk en de boekhouder waren als getuigen

ook aanwezig. De cliënt waar ik geen navraag naar had gedaan was een keurig geklede heer met goede manieren. Hij was zeer beleefd. Ik had het erg druk die dag maar hij had mij dringend verzocht toch die dag de akte te passeren. Voor mij leek het een standaardgeval. Alles ging heel vlug. Zoals je weet hoeft ik tegenwoordig niet meer de gehele akte voor te lezen. Dus ik raffelde de voorgeschreven onderdelen een beetje af. Hij had natuurlijk zelf al een kopie van de akte. We tekenden de akte met de getuigen en pas toen realiseerde ik me dat ik voor het tekenen iets had verzuimd te checken. Dus ik vroeg hem alsnog, bijna als een formaliteit: ik neem aan dat de kooppenningen zijn voldaan?

Ik zag een aarzeling op zijn gezicht. De boekhouder schrok en kon ook niet direct bevestigen dat er betaald was. Ik handelde bliksemsnel. Bartels, zo heette de boekhouder, de deur, riep ik. Ook de klerk sprong op en ging voor de tussendeuren naar de afdeling van de secretaresses staan. Ik realiseerde me in wat voor een penibele situatie ik verkeerde. De akte was getekend. Het ging om een paar ton. Ik begrijp dat u niet betaald heeft, beet ik de keurige heer toe. We blijven in deze kamer tot het geld is overgemaakt naar mijn kantoor.'

'Pap, had die meneer geen geld of had hij het vergeten mee te nemen?'

'Ik weet het niet, Lex. Hij hoefde ook geen geld mee te nemen. Hij had aan zijn bank opdracht moeten geven om het geld telefonisch over te boeken naar mijn kantoor. Dat kan. Dan hoeft je niet met veel geld over straat te lopen. Maar dat had hij niet gedaan.

U kunt van deze telefoon gebruikmaken om de zaak met uw bank te regelen, zei ik tegen de cliënt. Maar vlug graag want ik heb nog meer te doen vandaag.

Enfin, hij ging bellen. Ik begreep uit de telefoontjes dat het niet eenvoudig voor hem was het geld bij elkaar te

krijgen maar uiteindelijk kreeg ik het telefonische bericht dat de kooppenningen waren voldaan. Ik was door het oog van een naald gekropen. En alleen maar doordat ik één klein dingetje was vergeten. Het was een goeie les voor mij om voortaan nog beter na te denken bij het passeren van een akte.'

'Waarom noem je dat geld kooppenningen, pap? Je betaalt toch gewoon met guldens?'

'Dat is een beetje een ouderwets woord, Lex. Wij gebruiken in het notariaat vaak ouderwetse woorden. Dat maakt het allemaal wat gewichtiger. Dat vinden de cliënten prettig. Want dan hebben ze het idee dat ze met hele belangrijke dingen bezig zijn. En wij worden er ook gewichtiger door.'

'Ben jij ook gewichtig?'

'Ach knul, je moest eens weten hoe gewichtig je vader is.' Lex' vader en moeder hadden allebei gelachen. Ja, zo was mijn vader. Een hele rustige, beheerste man. Eigenlijk een beetje saai in zijn donkere pakken. Maar hij kon ook bliksemsnel reageren als dat nodig was.

Kort voor zijn dood zei hij tegen mij: 'Lex, je bent een aardige jongen. Je staat open voor allerlei mensen. Je hebt wat over voor anderen. Ik heb deze weken ook heel veel aan jou te danken. Probeer dat zo te houden als je meerderjarig bent. Maar je moet niet onnozel zijn. Als er echt iets mis gaat of je wordt oneerlijk behandeld kom dan op voor je rechten. Grijp in. Zet zaken naar je hand ook al kost het een paar centen. Geld speelt keine Rolle. Zeker niet voor jou straks. Leven is: transacties afsluiten. Het liefst in het voordeel van beide partijen. Ik ben bezig een transactie met de dood af te sluiten. Maar deze transactie pakt wel heel eenzijdig uit.'

Florence heeft zijn kooppenningen nog niet betaald. De deal was: ik kom met een speciaal doel op bezoek en de stad maakt mij duidelijk wat zij te bieden heeft. Ik grijp

nu in. Geen onbetaalde rekening s.v.p. Ik ga proberen de overeengekomen transactie af te dwingen.

Lex pakte zijn laptop die naast zijn bed had gelegen, haalde hem uit het foedraal en klapte het scherm op. Hij zocht bij Google naar vijfsterrenhotels in Florence en klikte meteen ook een kaart van Florence aan. Het Hilton lag te ver weg, vond hij. Een ander vijfsterrenhotel, meer in het centrum, bood zoveel faciliteiten aan dat het waarschijnlijk ook wel de paar zaken kon regelen die Lex in gedachten had. Hij regelde ze niet via internet. Want dan kon hij worden afgescheept.

Hij haalde uit zijn rugzak het enige overhemd dat hij bij zich had. Het was een roze hemd dat hij verwisselde voor het groene poloshirt. Hij hees zijn rugzak op zijn rug, pakte de laptop, liep naar de deur en zei over zijn schouder heen:

‘Goodbye, Donald.’ Het klonk zakelijk. Want het was zakelijk. Lex was aan een ander leven begonnen. Maar voor Donald stierf het Goodbye, Donald weg als de orgelklanken uit een kerk wanneer de zware deuren van binnenuit gesloten worden. De desk was onbemand maar Lex had vooruit betaald. Dus hij was vrij om te gaan en staan waar hij wilde. Buiten blikkerde de late namiddagzon.

Er kwam een taxi de straat ingereden. Alsof het zijn routine was in deze stad hield Lex de taxi aan. Hij noemde de naam van het hotel.

‘Si signore. Piccola distanza.’

Lex maakte een wegwuivend gebaar. Hij had ook wel op de kaart gezien dat het maar een korte afstand was. Maar hij wilde het gevoel hebben dat hij nu de initiatieven nam voor zijn ervaringen.

Het vijfsterrenhotel was een imponerend bouwwerk en vanaf de eerste voetstap naar binnen overweldigend luxueus. Sommige toeristen die tegelijkertijd met hem naar binnen kwamen, bleven eerst rondkijken naar het historische plafond en allerlei andere ornamenten die duidelijk

maakten dat ze gasten werden in een oud palazzo. Lex liep regelrecht naar de servicedesk.

‘Prego signore.’

‘Bon giorno. Ik heb drie vragen die verband houden met elkaar.’ Lex had al in de taxi zijn vliegticket gepakt. Hij legde het ticket op de desk.

‘Kunt u voor mij dit ticket omboeken voor een vlucht over twee dagen. Een late vlucht in de avond. Ik kan bijbetalen. Als dat lukt wil ik hier graag een kamer voor twee nachten. Maar deze twee zaken hoeven alleen maar geregeld te worden wanneer u ook een oplossing weet voor mijn derde wens.’ De receptionist had tot nu toe geen enkele verbazing getoond.

‘Si signore. E possibile. We staan er om bekend dat wij vrijwel alle wensen van onze gasten kunnen inwilligen. – Mi scusi, mag ik even uw paspoort en creditcard zien?’

Lex haalde het veiligheidstasje onder zijn overhemd vandaan en overhandigde het paspoort en de World Gold Card Exclusive van Visa. Hij zag dat de receptionist even aarzelde. Het werkte. Bij de vele adviezen die zijn vader voor zijn dood aan hem had gegeven had hij ook gezegd: als je meerderjarig bent Lex, neem dan de duurste Visa creditcard. Niet om uit te gaan geven. Ik weet dat je verstandig met ons geld zult omgaan maar het opent in bepaalde situaties deuren. Het stelt niets voor. Net zo min als de dure inrichting van mijn privékantoor.

De receptionist had zijn gezicht weer in de plooi.

‘Wat is uw laatste wens, signore?’

‘Vanaf morgenochtend zoek ik een gids voor twee dagen die mij kan rondleiden door Florence. De kosten maken niet uit.’

‘Geen probleem, signore. Wij bemiddelen vaak bij een dergelijk verzoek.’

‘Ja maar, ik heb speciale wensen. Het moet een deskun-